

Exordium Cistercii

I. De egressu cisterciensium monachorum de Molismo.

^[2] In episcopatu Lingonensi situm noscitur esse coenobium nomine Molismus, fama celeberrimum, religione conspicuum. Hoc a sui exordio magnis sub brevi tempore divina clementia suae gratiae muneribus illustravit, viris illustribus nobilitavit, nec minus amplum possessionibus quam clarum virtutibus reddidit. ^[3] Ceterum quia possessionibus virtutibusque diuturna non solet esse societas, hoc quidam ex illa sancta congregatione uiri nimirum sapientes, altius intelligentes, elegerunt potius studiis coelestibus occupari quam terrenis implicare negotiis. ^[4] Unde et mox virtutum amatores de paupertate foecunda virorum cogitare coeperunt. Simulque advertentes ibidem etsi sancte honesteque viveretur, minus tamen pro sui desiderio atque proposito, ipsam quam professi fuerant regulam observari. ^[5] Loquuntur alterutrum qui singulos movet, pariterque inter se tractant qualiter illum versiculum adimpleant: Reddam tibi vota mea quae distinxerunt labia mea. Quid plura ? ^[6] Viginti et unus monachi una cum patre ipsius monasterii, beatae videlicet memoriae Roberto egressi, communi consilio, communi perficere nituntur assensu quod uno spiritu conceperunt. ^[7] Igitur post multos labores ac nimias difficultates quas omnes in Christo pie vivere volentes pati necesse est, tandem desiderio potiti Cistercium devenerunt, locum tunc scilicet horroris et vastae solitudinis. ^[8] Sed milites Christi loci asperitatem ab arto proposito quod jam animo conceperunt non discedere iudicantes, ut vere sibi divinitus praeparatum, tam gratum habuere locum quam carum propositum.

II. De exordio cisterciensis coenobii.

^[2] Anno itaque ab Incarnatione Domini millesimo nonagesimo octavo, venerabilis Hugonis Lugdunensis ecclesiae archiepiscopi, sedis apostolicae tunc Legati, et religiosi viri Walteri Cabilonensis episcopi necnon et clarissimi principis Odonis Burgundiae ducis freti consilio, auctoritate roborati, inventam heremum in abbacia construere coeperunt, praefato Roberto ab illius dioecesis episcopo, videlicet cabilonense, suscipiente curam virgamque pastorem, ceteris sub ipso in eodem loco firmantibus stabilitatem. ^[3] At vero post non multum temporis factum est ut idem abbas Robertus requirentibus eum monachis Molismensibus, Papae Urbani secundi jussu, Walterii cabilonensis episcopi licentia et assensu, Molismum reduceretur, et Albericus, vir religiosus et sanctus, in ipsius loco substitueretur. ^[4] Hoc sane inter utramque ecclesiam sequestrae pacis gratia retento, et apostolica auctoritate confirmato, ut ex eo jam tempore neutra illarum utriuslibet monachum ad habitandum sine commendatione regulari susciperet. ^[5] Quo facto novum monasterium novi patris sollicitudine et industria, in brevi, non mediocriter Deo cooperante, in sancta conversatione profecit, opinione claruit, rebus necessariis crevit. ^[6] Sed vir Dei Albericus supernae vocationis bravium ad quod ibidem per novem annos non in vacuum cucurrit, decimo apprehendit. Cui successit

domnus Stephanus, homo natione anglicus, religionis, paupertatis disciplinaeque regularis ardentissimus amator, fidelissimus aemulator. ^[7] In hujus vere diebus verum esse patuit quod scriptum est: Oculi Domini super justos et aures ejus ad preces eorum. Nam cum pusillus grex hoc solum plangeret quod pusillus esset, hoc solum inquam metuerent et metuerent pene usque ad desperationem, Christi pauperes suae se non posse relinquere paupertatis heredes, vicinis quippe hominibus vitae quidem in eis honorantibus sanctitatem sed abhorrentibus austeritatem, et ita resilientibus ab illorum imitatione quibus appropinquabant devotione. ^[8] Deus cui facile est de exiguis magna de paucis facere multa, multorum praeter spem ad ipsorum imitationem excitavit corda, ita ut in cella probandi novitiorum tam clerici quam laici et ipsi secundum saeculum nobiles atque potentes, triginta pariter cohabitarent. ^[9] Ex qua caelica visitatione tam subita tam laeta laetari non immerito jam tandem cepit sterilis quae non pariebat, quam multi facti sunt desertae filii.

^[10] Nec cessavit ei Deus in dies multiplicare gentem magnificare laetitiam, donec tam de suis quam de filiis filiorum suorum viginti infra annos circiter duodecim de solis patribus monasteriorum tamquam novella olivarum in circuitu mensae suae laeta mater conspiceret. Non enim arbitrata est incongruum si sancti patris Benedicti cujus amplectabatur instituta, imitaretur et exempla. ^[11] Porro a principio cum novos in ramos novella coepisset pullulare plantatio, venerabilis pater Stephanus sagacitate pervigili mirae providerat discretionis scriptum, tamquam putationis ferramentum ad praecidendos videlicet scismatum surculos qui quandoque succrescentes mutuae pacis exorturum praefocare poterant fructum. ^[12] Unde et scriptum illud cartam caritatis competenter voluit nominari, quod ea tantum quae sunt caritatis tota ejus series redoleat, ita ut pene nil aliud ubique sui prosequi videatur, quam nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis. ^[13] Quae quidem carta sicut ab eodem patre digesta et a prefatis viginti abbatibus confirmata sigilli quoque apostolici auctoritate munita est largius continet ea quae diximus sed nos summam tantum eorum hic breviter perstringemus.